

Аналітичний огляд податкової сфери

№2

Травень 2025

Ключові новини

Затверджено Положення про Державне агентство України ПлейСіті.

Агентство реалізує державну політику у сферах організації та проведення азартних ігор та лотерей. Орган має запустити систему онлайн моніторингу грального бізнесу, який традиційно містить високі корупційні ризики. Як очікується, ця система забезпечить належний контроль за суб'єктами грального бізнесу, мінімізує можливість ухилення від сплати податків, знизить рівень корупційних ризиків.

1 травня закінчився період декларування фізичними особами своїх доходів.

Громадяни станом на 1 травня подали близько 170 тис. податкових декларацій фізичних осіб за 2024 рік (майже так само як за 2023 рік) та задекларували 326 млрд грн доходів (на понад 100 млрд більше ніж за 2023 рік). Таке декларування, на відміну від більшості країн Європи, в Україні є необов'язковим. Окрім фіскального ефекту, декларування є важливим елементом підвищення рівня доброчесності та податкової свідомості громадян.

Виконання Національної стратегії доходів (НСД)

Національна стратегія доходів передбачає низку антикорупційних заходів, які має реалізувати Державна податкова служба України (ДПС). З ключових новин по цих заходах у травні:

- ❶ Не було зрушень у розробці програмного забезпечення ІКС «Обмін інформацією з іноземними компетентними органами», тендерні закупівлі по ньому не проводилися. Як наслідок, є ризик втрати виділених в Державному бюджеті на 2025 р. коштів на розробку цього ІТ-рішення.
- ❷ Впровадження системи має забезпечити прозорість обміну інформації з іноземними компетентними органами, зменшити можливі корупційні ризики маніпулювання податковою інформацією та підвищить якість проведення документальних перевірок. Також ця система має усунути дублювання спеціальних запитів з аналогічних питань, перезавантаження іноземних компетентних органів подібними за змістом запитами. Система буде зберігати історію від створення проєкту спеціального запиту (підстав та причин його підготовки) до наслідків практичного застосування інформації від іноземного компетентного органу тощо.
- ❸ Через відсутність фінансування також не просувається розробка «Автоматизованої системи управління податковими ризиками». В минулому році ДПС не формувала заявку до МінФіну щодо виділення коштів і шукає міжнародну технічну допомогу, але поки що безуспішно. Це ІТ-рішення, згідно концепції, буде складатись з трьох блоків (сховище даних, сам АСУПР та аналітичний модуль) і має:
 - зменшити вплив людського фактора на процеси ухвалення рішень, відповідно, знизить корупційну складову;
 - акумулювати всю інформацію ДПС в одній аналітичній системі;
 - підвищити швидкість та точність обробки великих обсягів інформації;
- ❹ ДПС продовжує впровадження нового підходу до управління податковими ризиками, яка покликана зменшити існуючі наразі корупційні ризики, зокрема, через суб'єктивний підхід до вибору платників для перевірки щодо можливого ухилення від сплати податків

За результатами опрацювання першого переліку платників з найвищими податковими ризиками у січні-травні 2025 були проведені планові документальні перевірки 130 платників податків (з них 1 - великий), по яким було донараховано 502,1 млн грн податків та податкові збитки зменшено на 196 млн грн.

Нагадаємо, що функція аналізу та управління ризиками у частині формування плану-графіка проведення планових документальних перевірок платників податків Антикорупційною програмою ДПС на 2023-2025 роки визначена потенційно вразливою до корупції.

Наразі за результатами декларування податку на прибуток за I квартал 2025 р. податкова:

- сформувала другий перелік із 1535 компаній із високими податковими ризиками для проведення заходів податкового контролю;
- підготувала інформаційно-аналітичні матеріали по податковим ризикам 1043-х платників - з ними ДПС проведе роз'яснювальну, інформаційну роботу в наступних періодах.

- 5 Податкова продовжує займатися розробкою IT-рішення для е-аудиту, та планує продовжити договір з розробником до 31.10.2025 р. Станом на кінець травня договір так і не продовжили, що створює ризики для виконання робіт.

Запуск в повному обсязі е-аудиту призведе до вищої прозорості проведення документальних перевірок платників, покращить автоматичне виявлення податкових ризиків та зменшить корупційні ризики під час перевірок.

Виконання індикативів

У травні 2025 року до загального фонду бюджету надійшло 122 млрд грн податків та зборів. Це на 5,3 млрд грн або 4,6% більше за плановий показник Мінфіну на цей період. Це також на 22 млрд грн або на 22,1% більше, ніж за аналогічний період 2024 року.

Податок на прибуток – 45,4 млрд грн, що більше на 3,3 млрд грн або на 7,9%, ніж в аналогічному періоді 2024 року. Це відбулось, першочергово, через авансування та інфляцію. Детінізація, що відбувалася протягом останніх років, зупинилась - в I кв. 2025 р. рівень сплати¹ знизився до 1,25% або на 0,16 відсоткових пункти у порівнянні з I кв. 2024 р.

Податок на додану вартість – 21,7 млрд грн, показники Мінфіну виконано на 93,4%, до бюджету надійшло на 1,5 млрд грн. менше плану.

У травні 2025 року платникам повернули 15,5 млрд грн ПДВ. Порівняно з березнем, залишок невідшкодованого ПДВ залишився майже на тому ж рівні 30,3 млрд грн., зокрема через те, що:

- Казначейство не перерахувало бізнесу всі належні суми на кінець місяця.
- Податкова направляє великий відсоток сум, заявлених до відшкодування, на документальні перевірки. В травні 2025 року це склало 37,2% від суми заявок, майже вдвічі більше, аніж в травні 2024 (19,45%). Як результат, процес відшкодування стає довшим.

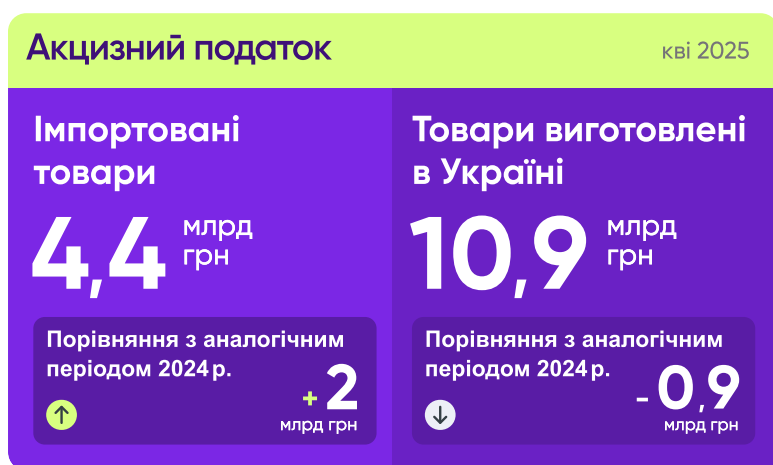
¹ Рівень сплати податку є відношенням суми податку до суми доходу (для податку на прибуток) або до вартості реалізованих товарів і послуг (для ПДВ).

Податок на доходи фізичних осіб та військового збору – 30,4 млрд грн, в тому числі 13,8 млрд грн військового збору. За травень 2025 року надходження відносно аналогічного періоду 2024 року зросли на 12,9 млрд грн або на 74%.

Перевиконання надходжень, зокрема, зумовлені підвищенням ставки військового збору та номінальним ростом заробітних плат. Підприємства

продовжують підвищувати офіційні заробітні плати, щоб мати можливість бронювати своїх працівників.

Акцизний податок з імпортованих товарів – 4,4 млрд грн, що на 2 млрд грн або на 85,7% більше, ніж в аналогічний період 2024 року. Зростання зумовлене, зокрема, підвищенням ставок акцизного податку.

Акцизний податок з вироблених в Україні товарів – 10,9 млрд грн, показник Мінфіну виконано на 92,3%, до бюджету надійшло на 0,9 млрд грн. менше плану. Невиконання планів за акцизами на спирт, тютюн та пальне, вірогідно, свідчить про недостатню ефективність протидії тіньовим схемам.

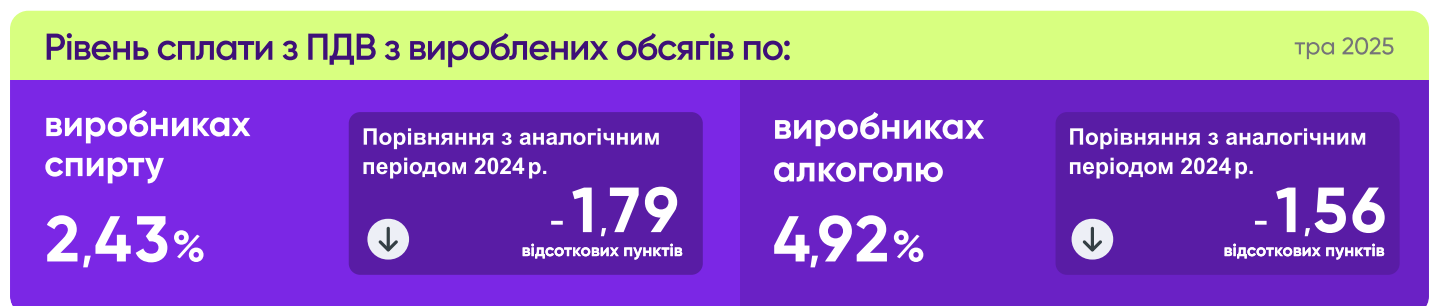
Адміністрування

Адміністрування торгівлі підакцизними товарами та електронікою залишається одним із ключових антикорупційних викликів для держави. В цих сферах сконцентровано найбільше корупційних ризиків, а високі ставки податків дозволяють отримувати велику маржу при нелегальній торгівлі такими товарами.

Функції адміністрування зазначених галузей Антикорупційною програмою ДПС на 2023-2025 роки визнано потенційно вразливими до корупції. Для оцінки рівня наслідків можливих корупційних ризиків нижче наводимо результати адміністрування цих галузей. Ознакою зниження рівня корупційних ризиків є збільшення надходжень до бюджету, ріст рівнів сплати податків, покращення якості адміністрування податків, автоматизація процесів взаємодії платника з податковою.

Ситуація в цих сферах за період січень-травень 2025 р. наступна:

Алкоголь. Спиртові заводи виробили 16,91 млн декалітрів (дал) безводного спирту (б.с.), що на 54% більше за аналогічний період 2024 року. Також середній показник обсягу виробленого спирту у 2025 році збільшився до 3,38 млн дал. б.с. спирту - на 1,18 млн дал б.с. спирту ніж у 2024 році.

Рівень сплати з ПДВ з вироблених обсягів по:

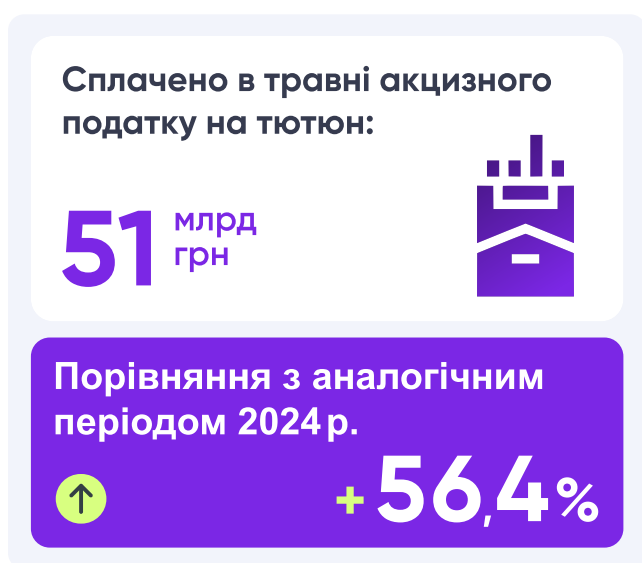
- **виробниках спирту** зменшився до 2,43%, тобто на 1,79 відсоткового пункту у порівнянні з 2024 роком, попри зростання обсягів виробництва;
- **виробниках алкоголю** впав до 4,92% на 1,56 відсоткових пункти відносно 2024 року, попри зростання обсягів постачання.

Рівень сплати податку на прибуток підприємств у I кварталі 2025 року:

- **виробниках спирту** підвищився до 0,36% на 0,16 відсоткового пункту у порівнянні з I кварталом 2024 року, та є найвищим показником за останні п'ять років;
- **виробниках алкоголю** впав до 1,12% на 0,29 відсоткових пункти у порівнянні з I кварталом 2024 року.

Попри зростання обсягів виробництва спирту, продовжує триматися непропорційна динаміка задекларованих показників до сплати. Це може свідчити про зменшення рівня доброчесності платників, збільшення тіньового сектору та істотний вплив корупційних ризиків на ситуацію в галузі.

Тютюн. З початку року виробники тютюнових виробів виробили близько 13,1 млрд шт. сигарет без урахування сигарил та ТБЕН (в середньому 2,6 млрд шт. сигарет в місяць). У квітні 2025 року, після двомісячного збільшення, обсяг виробництва зменшився до 2,2 млрд шт. сигарет - на 678,1 млн шт. менше ніж у березні 2025 року або на 471,2 млн шт. менше ніж у лютому 2025 року.

Держбюджет України отримав майже 51 млрд грн акцизного податку з вироблених всередині країни та імпортованих тютюнових виробів (на 56,4% більше, ніж у 2024 р.). Надміру сплачений акцизний податок з імпортованих товарів з початку року збільшився на 8,3 млрд грн та складає 13,7 млрд грн. План Мінфіну щодо внутрішнього виробництва тютюну за період січень-травень 2025 р.

перевиконано на 2,2 млрд грн, проте вже починаючи з квітня він не виконується в повному обсязі. В травні до бюджету надійшло на 613,3 млн грн (7,7%) менше плану.

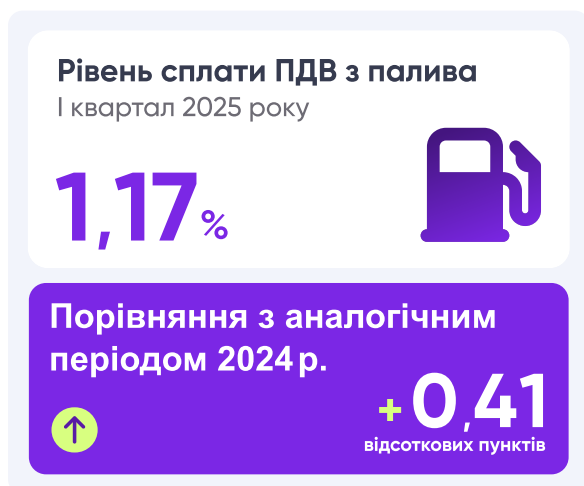
Одночасно виробники тютюнових виробів знизили рівень сплати ПДВ до 15,6 %. Це на 0,5 в.п. менше, ніж у січні-травні 2024 р. Погіршення цього показника також може свідчити про зростання тіньових операцій та зниження рівня доброчесності окремих платників.

Рівень сплати податку на прибуток підприємств у I кварталі 2025 року збільшився до 1,7% на 0,5 відсоткового пункту у співвідношення до аналогічного періоду 2024 року.

Зниження рівня сплати ПДВ та часткове невиконання показників Мінфіну за доходами по галузі може свідчити про зменшення рівня доброчесності платників та збільшення впливу корупційних ризиків на ситуацію в галузі.

Паливо. У січні - травні 2025 року 48 мереж АЗС сплатили майже 5,5 млрд грн податків (крім ЄСВ), з яких:

- 2,2 млрд грн податку на додану вартість;
- 1,3 млрд грн податку на прибуток підприємств, у тому числі 0,8 млрд грн авансового платежу;
- 1,3 млрд грн податку на доходи фізичних осіб.
- 0,5 млрд грн акцизного податку;

Рівень сплати ПДВ по мережах АЗС збільшився до 1,17 % (на 0,41 відсоткового пункту у порівнянні з 2024).

Рівень сплати податку на прибуток підприємств у I кварталі 2025 року збільшився до 0,45 % (на 0,14 відсоткового пункту у співвідношення до аналогічного періоду 2024).

По роздрібній торгівлі паливом витрати з РРО/ПРРО за період січень – травень 2025 року збільшилися лише на 1% відносно аналогічного періоду 2024 року. Обсяг реалізованого пального за січень – травень 2025 року зменшився на 8% відносно аналогічного періоду 2024 року, що було компенсовано підвищенням ставок акцизного пального з 1 вересня 2024 року.

В цілому в галузі спостерігаються позитивні податкові тенденції, але нелегальний ринок, за інформацією Нафтогазової асоціації України, все ще займає високу долю за рахунок взагалі необлікованих АЗС (більше 400 в травні 2025),² що

² <https://oilers.org.ua/uk/2025/05/22/lvivska-odeska-ta-kiyivska-oblasti-ocholili-antirejting-nelegalnix-azs/>

потребує більш якісного контролю податковими та правоохоронними органами. Відповідно, вплив корупційних ризиків на цю галузь зменшується.

Торгівля електронікою. В січні-травні 2025 року підприємства галузі “оптова та роздрібна торгівля побутовими електротоварами” сплатили до бюджету 4,1 млрд грн податків – на 1,3 млрд грн більше, ніж за аналогічний період 2024 року. Значний приріст спостерігається по ПДВ + 0,7 млрд грн, податку на прибуток +0,2 млрд грн та ПДФО +0,3 млрд грн.

Галузь електроніки у січні – травні 2025 року задекларувала 2,26 млрд грн ПДВ при обсязі постачання 115,64 млрд грн, що відповідає рівню сплати 1,95%. Це найвищий показник за останні чотири роки. У 2022–2024 роках рівень сплати залишався в межах 1,24–1,32%. Водночас, порівнюючи щомісячні показники, простежується негативна тенденція: у травні 2025 року рівень сплати зменшився до 1,19% порівняно з 1,87% у квітні 2025 року. Така динаміка може свідчити про ріст впливу корупційних ризиків та послаблення доброчесності платників.

У I кварталі 2025 року галузь електроніки задекларувала 58,7 млрд грн доходу та сплатила 268,36 млн грн податку на прибуток, що відповідає рівню сплати 0,46% (на 0,16 відсоткових пунктів більше ніж в 2024). Найвищий рівень сплати за останні п'ять років галузь демонструвала у 2023 році — 0,52% при доході 53,8 млрд грн.

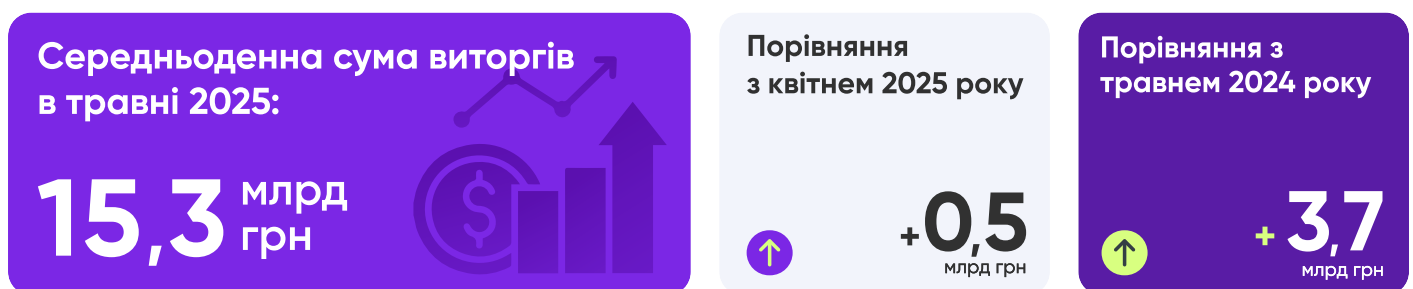
Позитивна динаміка спостерігається в частині середніх заробітних плат. У I кварталі 2025 року середня заробітна плата зросла на 43% порівняно з аналогічним періодом 2023 року та на 23,6% — відносно I кварталу 2024 року, досягнувши рівня 28,72 тис. грн на одного працівника.

Втім, попри певну позитивну динаміку в галузі, рівень тінізації все ще залишається достатньо високим.

Обсяги продажів через касові апарати. Виведення розрахункових операцій з тіні залишається важливим елементом боротьби з тіньовою економікою. Видача фіскальних чеків істотно підвищує підзвітність платників та позитивно впливає на їх добросовісність.

За березень-травень 2025 р. кількість активних РРО/ПРРО збільшилась втричі порівняно з попередніми періодами або на 20 тис. РРО/ПРРО.

У травні 2025 року виторг за даними РРО/ПРРО становив 473,4 млрд грн. Це на 21,7 млрд грн або 4,8% більше, ніж у березні цього року, а також на більше 112,8 млрд грн або на 31,3% ніж у травні 2024 року.

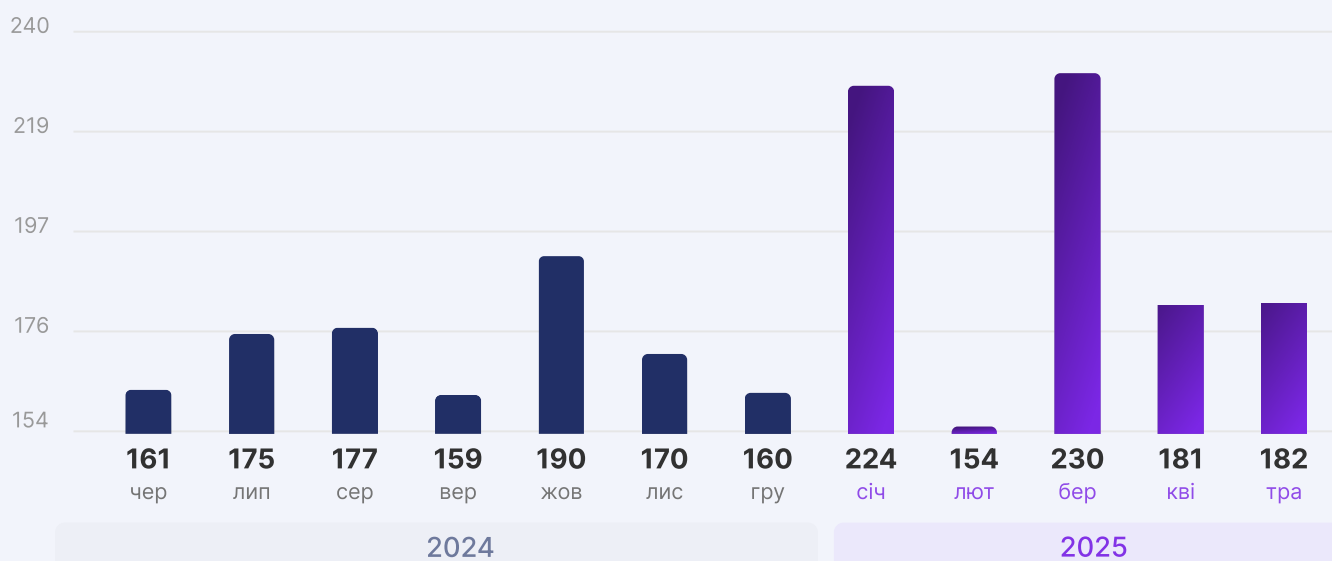
Середній виторг на добу у травні 2025 р. склав 15,3 млрд грн - на 0,5 млрд грн або на 3,4% більше, аніж у квітні 2025, а також на 3,7 млрд грн або на 31.9% більше, аніж у травні 2024 р.

Середньоденна кількість чеків у травні 2025 р. склала 28,9 млн. Приріст чеків на добу у порівнянні з квітнем цього року склав 600 тис. чеків або 2,1%. В порівнянні з травнем 2024 р. середньоденна кількість чеків зросла на 2,6 млн або 9,9 %.

Це позитивний індикатор детінізації операцій у сфері роздрібної торгівлі та індикатор рівня впливу корупційних ризиків у податковій сфері.

Правопорушення

Кількість розпочатих кримінальних проваджень за ст. 204, 212 та 212-1 КК України 1 трав 2024– 30 квіт 2025

За даними dashboard.gr.gov.ua, розробленого ГО "Технології прогресу", у травні 2025 р. зареєстровано 182 кримінальні провадження, безпосередньо пов'язані з адмініструванням податків (ухилення від сплати податків, збут підакцизних товарів). Це на 19 менше, ніж в травні 2024 р., та на 1 більше, ніж у квітні 2025 р. Такі цифри відповідають середнім річним показникам.

У квітні 2025 р. суди першої інстанції винесли 18 вироків за податковими статтями – на 17 менше, ніж у квітні, і на 13 менше, ніж торік за той самий період. При цьому лише 5 із цих вироків були обвинувальними та ще 11 із затвердженням угоди.

Також у травні за порушення антикорупційного законодавства та етичних норм дисциплінарні стягнення отримали 15 працівників податкової (в 7,7 раза менше, ніж за аналогічний період 2024 року), а одного посадовця було звільнено.

Будьте в курсі усіх новин

Підписатися на дайджест

Архів дайджестів

Дайджест підготовлено ГО Технології прогресу у рамках проєкту Фіскальний огляд України: підвищення прозорості та нагляду в оподаткуванні, аудиті та державних витратах, що реалізується за підтримки Антикорупційної ініціативи ЄС в Україні (EUACI).

Думки та погляди, висловлені експертами або організаціями в цьому проєкті/матеріалі/відео/курсі, не обов'язково відображають позицію EUACI, Європейського Союзу чи Міністерства закордонних справ Данії.